

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958

ЯНВАРЬ

21

ВТОРНИК

№ 14 (3984)

Өртөө 20 коп.

ССРЭ-нің Дээди Советинге сонгулдалар талазы-биле округтарның сонгулда комиссияларының составына кандидаттар депшидилгези (1 арын).

ССРЭ-нің Дээди Советинин Сонгулдаларына Уткүштүр: сонгулда комиссияларының составына кандидаттарын областа депшидил турары (1 арын).

СОВЕТ ТУРГУЗУ: Н. Топоз. — Райкүтүксом даргаының өтөдү, Ч. Болот.—

Көдө Советтин сессиялыгы (2 арын). С. Чамзырым. — «Ак-Зирк» колхозта күдүт кыжының белеткелди (2 арын).

Д. Спирин. — Колхозчу комсомолчулар (2 арын). Е. Зябрев. — Чон өртүзүгө ном таратылган күнөөлөр (2 арын).

А. Бичижин. — Колхозтарның удурут кадрларын улам быжытса (2 арын). Төрөн чуртка мал ажылының хей

продуктуларын берсе! (3 арын). Н. А. Бузганянык декабрь 10-дө чагаанга англи премьер-министр Макиланын харызы (4 арын).

Алжирде дайын чорудулгалары (4 арын). Эрткен чылдың түнөөлөрүн чугаалашкан (4 арын).

Иттелегенцияның дымтанымга хүнү (4 арын).

СААНЧЫ

Колхозта алы совхозта механик, чолаачы болган өскө-даа кол мергежилдерин огуруунга саанчы чугаажок кйрер. Партия болган чааа чуртка көдө ажылагыч продуктуларын бүдүрерин дыка чөвүдерииниң эргекч чугулазын айтып келген өсөтү чыктары саанчының ролу өнөк бөдөн.

СЭКП-нің XX съездинин алдыгы беш чыл планының талазы-биле Директиваларында сүт бүдүрерин ийи катап көвүдөлдүр сорулган саанчы. Ону чедикшиктин бутандырыгына холбаштыр чонун кижин бүдүрүгө оңаштыр өт, сүт болган саржаг бүдүрү талазы-биле эң чоомук чыктары АКШ-ты чедер деп Коммунисттик партияның кыйгырымын күвүдериинге саанчының зарыксыгазы, ажыуулу улактаган.

Бистин фермаларында малдың продуктууну белидеринин кемчелери дыка чөтөс болган үрөтөл ажылы амтызына булурут тургунмай турар. Иччалда-даа хей-хей саанчылар партияның кыйгырымын ийи чүрөө-биле хүдөөп ап, сүт саалдызын талазы-биле эртенке ажылагыч чымыла чыгып түнөөлөрдүн болганын. Бистин солунууска өгүн парлаан мурнакчы саанчыларын дайызын оварып көр болза, кыда эртенке чымыл богуна быжылган инек бүдүрүдөн 377—2500 килограмм чедир сүт саган 53 колхозчу саанчыларын, 1900—2700 килограмм чедир сүт саган совхозтарын 18 саанчыларын көрүп болур.

Бедик сүт саалды дөш колхозтарын саанчыларын аразына социалисттик чарышка ажыл-агый чымылын төвүзүгө кым тилекчи болуру—Би-Хем районун «Кызыл тарачын» колхозунун Туран ферманын саанчылары Домна Родионова Завылова, Ульяна Ивановна Садова бе, азы Таңы районун «Революцияның чалбымы» колхозунун саанчы Татяна Алексеевна Шведова бе хей айтырып хейнүч кичөөнөйи хаара түдүп келген. Чылдың ийги чартында Шведова бирги черде чоруп келген болза, ажал-агый чымылын түнөөлөдө Завылова саар инек бүдүрүдөн 2500 кг сүтү саап ап, 1956 чылы тилегинен быжылган шыдаан. Шведова биле Садова ийги, үшкү черлерде.

Туран ферманында Кышчы, Федюлова, Биче-уруг, Марачева фермаларында Болотова, Бунина, О. Билчирма болган оңда өскө саанчылар мурнакчыларын сонда улажын чоруп туралар. Өвүр районун «Коммунистче орук» колхозунун саанчылары М. Дарый, Дагаа, Байды олар мурнакчыларын хүрөөлөнгөн кирип, бедик көргүзүлгү болганы өөрүчүг. Совхозтарын саанчыларын аразында бедик сүт саалды дөш социалисттик чарышка «бек» совхозтун саанчымы эш О. Мигачева тилекчи болган. Оң дарыяда «Элегес» совхозтун саанчылары А. Белова, В. Чащина болган өскөлөр чоруп турар.

Сүтү кыжын чедир саап албас болза, чымын өүчү чедип алмыр берге дөшүнөк быжымы-биле бүдүрөөп, мурнакчы саанчылар кышы үдө инектерин болунарда аргазы-биле хей сүтү саап алыр дөш демекшич туралар. Иччаларга бир өвөс дуза чедирбес болза, эң дуржулазы, күш-ажылы эң ынак саанчы безин бүтү чүөөн чааскаан кылып шыдавас дөшүн практика көргүзүп турар. Би-Хем районун «Кызыл тарачын» колхозунда сүтүтүт малдын продуктууну

бедир дөш демекшеге бүтү актив: баштаар черин кижигүнери, көдө коммунисттер, мал болган чер ажымын туссай эртемчилери киришкен. Колхозтун фермаларында мал чеменин четир курадырлары бар. Малды чымыл сүт-биле хандырып чурумчаан, удут күш үдөр ажыдыры механистаан. Ам саар инектерге хоолууг чеменин берип турар болган оларын продуктуу кудулавын турар. Партия организациы саанчыларын социалисттик чарыжынын түнөөлүн доктаама үдүрүп турар. Бө бүгүнүн түнөөлинде колхоз болган оң фермалары сүт саалдызын талазы-биле бирги черин быжымы-биле эдөөлөшкөн.

Иччалда-даа чымыл черлерде ажы-херек ычар тургустунаан. Бай-Тайга, Чаа-Тед, Барыны-Хемчи, Тес-Хем райондарын көдө ажыл-агый артелиеринин саанчыларын жөжулашымын чүтө колхозтарын баштаар черлеринде болган партия эге организациаларын талазынан чөгүрү удурута чогууда деп таймырлар болур. Оларда бар мал чеменин безин ажыл-агыймы эвөс, денди кемчөө чокка чарыгдып, малдың булууну алаанга чаа бастырып турар. Фермаларын саанчы кардар-биле доктаама быжылгавас, оларын ажымын чигедирине болган инектерин сүтүрүн белидеринге херек механистаашкынын чорутуна, саган сүтүнү үчөдү шын кылыбас—бө бүтүнүн түнөөлинде эртенке чымын үстүндө районга инек бүдүрүдөн ортук саалды 789 килограмдан куду болган, а обласа бир инектен 968 кг сүт садыган болгай.

1958 жылда обласа сүт саалдызын мурнуку чыктарына дыка белидерин чедип алмыр, жөжулап турар районга мурнакчы саанчыларын хүрөөлөнгөн каш катап өстүр херек. Бир эвөс бистин областын бүтү колхозтарына, бүтү фермаларына көдө ажыл-агыйын мурнакчыларын чедип алган денеленге чедир саалды белидер болза, Төрөн чурт Тывадан дыка хей сүтү алыр.

Саанчы—бистин чуртуууска аш-чөвүн элбешкенин тургузары дөш, колхозтарын болган совхозтарын ажыл-ишчилерин мурнуга партияны саган сорулгаларын чедикшиктин шитирдөөр дөш илешпейт демекшич. Саанчы мал ажымын-улам мыйи дөшүрүн дөш демекшичтерин бирги огурунга совет организациаларын кичөөнөйи түнөөлө эң доктаама турар ужуруг. СЭКП райондарын секретарлары, райкүтүксомарын даргалары болган өскө-даа ажылдакчылар фермаларда ажылдык байдалын үргүчү сонуртуган, малдык чөмөгилгезин, ажаалдым экижидерин айтыргаларын бүтүгү шитирдөөрине малчынарга дузалаан, эртемчил болган мурнакчы дуржулганын чедикшиктин оларга тавыштырган турар ужуруг.

Эртен чымын богуна быжылган инек бүдүрүдөн 1532 кг сүтү саап ап, удут чедикшиктин болган Өвүр районун «Коммунистче орук» колхозунун Ак-Безик фермалык анык саанчымы М. Дарый 1958 жылда инек бүдүрүдөн 1800 кг сүтү саап алыр деп бедиктен хүдөөлгөн богуна алдышан, областын колхозтарын бүтү саанчыларын социалисттик чарышка кыйгырган. Саанчы Дарыйның кыйгыры хей-хей саанчыларын элги детканиктин алыр дөшүн чигини чок.

ССРЭ-нің Дээди Советинин сонгулдаларына уткуштур

Соңгулда комиссияларының составына кандидаттарны областа депшидил турары

Бүдүрүлгенин коммунистеринден

ХОВУ-АБСЫ. (Телефон-биле). ССРЭ-нің Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгулдалар талазы-биле Кызылдың № 331 сонгулда округунун округ сонгулда комиссиясына депшидилге Таңы районун Хову-Абсы бүдүрүлгенинде партия организациына бедик политиктиг байдалга эртен.

Хуралга бир дугаарында ажылчын эш Фемин өсө алган, ССРЭ-нің Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгулда чорудар Кызылдың № 331 сонгулда округунун округ сонгулда комиссиясынын составына бүдүрүлгенин база бир кол участогу —Чер казар бригаданын удурутчу эш Михаил Николаевич Меркуловтун кандидатурын алаан.

— Эш Меркуловтун удурутп турарын бистин бригадымыс эртен чымыл бүдүрүгө планын 110 хуу күвөткөн, күш-ажымын бүдүрүчүлүгү бөдөн, аяларын баштайгы чартымын бүдүрүгө планын оранчок ажыр күвөткөн, 1958 чылдың байыры ССРЭ-нің Конституциянык парламент хүнүнүн бетинде бутандырып дугайында хүдөөлгөн алган — деп, эш Фемин чугаалаан.

Сагал берген коммунистер бүтүгү эш Меркуловтун кандидатурын бир үн-биле дөтөөлөр.

Тес-Хемнің төлээлекчилери

САМАГАЛАЙ. (Телефон-биле). ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар чорудар талазы-биле Кызылдың Чөн талазы № 610 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясына депшидиле хуралдары Тес-Хем районта бедик көдүрүшүгө эрткизөө.

Облтребсовотун баштаар черинин даргазы эш Андрей Мигачевич Арланмайны. Тес-Хем районунун колхозтын, СЭКП Тес-Хем райкомунун секретары эш Пётр Васильевич Сычевту партия райкомунун партия организациы, Чыргалды чөи чыл шкөлүзү башкымы эш Седенбаа Сандыевна Маадыны Тес-Хем районун комсомол организациы депшиткен.

Чаңгыс эп-сеткил

БАП-ХААК. (Телефон-биле). СЭКП Таңды райкомунда партия организациы ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле Кызылдың Чөн талазы № 610 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясынын составына СЭКП Таңды райкомунун секретары эш Николай Дармаевич Биче-оолду депшиткен.

САРЫ-СЕП. (Телефон-биле). ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле областын сонгулда комиссиясынын составына кандидат депшидиле дугайында айтырымы Чаа-Хем районун Ленин атыг колхозунун кижигүнеринин ийги хурал чугаалашкан.

— Бистин колхозтун дөшөгү Павел Михайлович Середкин партияның кыйгырымы-биле колхоз даргазы берген элги мурнакчынын бирөөн болгай. Бистин иделгелисти эң эки күвөткөн, колхозтун элгиликтиг хөгжүдүсүнө башка-

рып, кыа ажымын чедикшиктин уагерат организациаан. Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле областын сонгулда комиссиясынын составына эш П. М. Середкинның кандидатураны депшидиле деп саналды мен. Комиссияның ажымына бистин иделгелисти эң база-ла күвөткөн шыдар дөшүнө бүдүрөөр бис — деп, эш Мелентьев санал үдүргөн.

Оң санал хуралын бүтү кижигүчелери чаңгыс үн-биле дөтөөн болган эш Середкинның кандидатураны депшиткен шитирин хурал үдүргөн.

Колхозтун дуржулгалыг саанчызы

БИЧЕ-ТЕЙ. (Телефон-биле). Барыны-Хемчик районда «Кызыл тарачын» колхозтун саанчыны Сарыгал Сермановна Солбей артелиин бүдүрүгө болган Булгаар чымыл инек бүдүрүдөн 780 литр сүт саап алыр турган, эртен чымын богуна быжылган 11 инектеринин биринден-не 830 литрин саган. Бө талазы-биле чарышка колхозта бирги черин эдөөн.

Хей-ниитичи болган артель бүдүрүлгөдө мурнакчы Сарыгал Солбейин колхозчуларын январь 16-да болган ийги хуралынан ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар чорудар Кызыл-Махалыктын № 613 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясынын составына бир үн-биле депшиткен.

Чоннуң иделгелин шыныдып шыдаар

ЧЫРАА-БАЖЫ. (Телефон-биле). «Коммунистче орук» колхозтун саанчыны Монгуш Тембуровна Мыйдоктун мергежил болган эк-сеткил күш-ажымы чүтө Чөн-Хемчик районда эвөс, областа безин сураалыг. Эш Мыйдок эртен чымыл богуна быжылган инек бүдүрүдөн 1060 (а бүдүрүгө планында 950) литр сүт саап алмыр хүдөөнгөн турган. Херек кыдыра 13 инектеринин бирөөнден-не 1537 литрин саап алган.

Дуржулгалыг саанчынын ажылдап турары Шык-Бажы фермада инектер амыг үдө төрүп өгөлөй берген. Ажаалды, чөмөгө-

Сонгулдалар хүнүнө чедикшиктин ужуражырында колхозчу ишчилер чүткүдүт ажылдап турар. Шылага болган көдө клубка келир кыжын өртүдөр 900 кубометр ийи белеткөзү турган, херек дзырында 1200 кубометрига белеткөө. Аягытынын Ак-Дашта комсомолчу аялгаларын 106 кижигит бригадымы ам-даа ажылдап турар.

Бө чымыл туудуларына херектөөр 4400 кубометр ийи март 15-ке чедир бүтүн белеткөп алырын хүдөөнгөн, ам 3800 ажыг чүтүктарын шала кешкен, черин аягында бөдүп өсөрткөн. Оң ийи-лаш колхозтун малы хуу кынтагаллап турар. Сөөгүт хүнөөр чедир төртүтүнгөн 326 хураганнар болган 9 бызалаар шүтү менди дөртүп турар.

рине организациы эки тургустунга ийилан, бызалаар дөртүгүдө, инектер сүтүгү бөдүп турар. Эш Мыйдоктундан 4 инектер бызалаан.

Колхозчуларын январь 17-де болган ийги хуралынан М. Т. Мыйдокту ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар чорудар Чааваанын № 612 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясынын составына депшиткен. Көдө Советтин болган район Советинин депутаты, колхоз баштаар черинин кижигү эш Мыйдок округ комиссиясынын составына депшиттирген чоннуң эң иделгелин шыныдып шыдаар.

Хей-ниитичи болган мурнакчы ажылчын

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөн-Хемчик райондун комбинатын Аина Ивановна Базарова коллективтин ийги хуралынан ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле Чааваанын № 612 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясынын составына депшиттирген.

Бүдүрүлгенин хей-ниитичи болган шалымчы ажылчын Аина Ивановна Базарова коллективтин ийги хуралынан ССРЭ-нің Дээди Советинин Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле Чааваанын № 612 сонгулда округтун округ сонгулда комиссиясынын составына депшиттирген.

ВЛКСМ ТК-да

Анык бүдүрүлгелер! Хүн бүдүрө база ажылдаар чер бүдүрүгө элчег нормаларын ажыр күвөдери дөш чарышче үнөр.

Беш чылдың төвүзүгө чедир плавактанган күш-ажымын бүдүрүчүлүгүнү дөш Москва анык туудуларынын инициативы-биле эгелөө, анык ажылчыларын болган инженер-техниктиг ажылдакчыларын үдөтүр бүдүрүлгелеринде, транспортта болган туудуларда калбарган социалисттик чарыжын Донбасстын анык дагыжлары ийи-биле дөтөөн.

«Брасодноутоль» трезинин «Северная» деп № 2 шалтамында Социалисттик Бүш-ажылдык Маадыр Николай Мамайга баштаган дөш элбөкчелер бригадымы хүн бүртүн элчег иштинде ажылчыны бүдүрүп плаванда ажыр бүдүн чартык төвө хөчүр дашты кызып тывар хүдөөлгөн бутандырып алган болган продукция бүдүрүп үдүрерин көвүдери дөш ажылдаар чер бүдүрүгө элчег оналдаларын хүн бүдүрө ажыр күвөдери дөш чарышче эгелөөр деп Совет Эвилелдин анык ажылчыларын кыйгырган.

ВЛКСМ ТБ Николай Мамайның үнөлдү эгелөөшкенин дөтөөн болган анык ажылчын бүдүрү хүн бүдүрө база ажылдаар чер бүдүрүгө элчег оналдаларын ажыр күвөдери дөш пландан ажыр миллион-миллион төвө хөчүр даш, шөй, кан, прокат дөш, миллион-миллион эш илкетер, миллион-миллион метр пөстөр болган өскө-даа продукциялар дөш анык ажылчыларын, инженерлерин болган техниктерин социалисттик чарыжын калбартырын бүдүрүлгелерин болган чуртун туудуларынын бүтү комсомол организациаларына, комсомол райондарына, хооромонарына, обкомнарына, аялгелешкен республикаларын ВЛКСМ ТК-ларына хүдөөн.

Часка эки белеткелдиг журажыр дээш

Чөн-Хемчик районун «Искра» колхозунун эш Дамычканка удурутган хову бригаданын кижигүнери ССРЭ-нің Дээди Советинге сонгулдаларга алдар болдурган социалисттик чарышка киришкен, тарыгага белеткелдерин дүргөлдүп турар.

Тараа культураларынын 211 тонна, өвч иштинде кымыл-тастың 150 тонна үренин «ОС-3» машинанын аргылаанын эртен. Урдунган үренин үчү-жүзү шыныра хынаттыган. Шилдин үренин белеткөөгө эштер С. Хунай-оол, Дүктөйеви, М. Доржу, К. Дюпак-Баяр, Койгун-оол, К. Ову олар эң илешпейт ажылдааннар.

Чаңгыс-Хадды-биле Хаактыг-Ажы ховуларында тутунар хову тургаларын дөшүрлеттинер ийи белеткелди бригада ба-ла чорудуп, ийи кешпанын, сөөртүлгезин үргүчүлөп турар. Колхозтун аялгалар бригадымы чурт иштинин чедикшиктелерин шөдөргө сөөртүп турар. Ам 10 ажыг тонна эдөк сөөртүнгөн.

Эрзин районун «Мөрөн» колхозу тус черин хойларын баш санын өстүрер, оларын продуктууну белидер сорулга-биле меринс конжарлар-биле хыякташтырып уксалын экижидер дөш күвөткөн ийи хойлар шыдамык болур болган эки шынарлыг чинге нарын дүктү бөр. Хөвүрүг-Даш деп черде экижиген уксалын хойларын каларымы Соля Менди-Баяр.

— Эки хойларын эди, дүгү хей болган соокка алыспас болур—дөш бир хойну чөкөк кылдыр көргүзүп, дүгүнү шынарлыг, эыкыр, боткурун биске сонургалатып Оң кадалында 426 баш хей бар. Хойлар семис шынар. Ол дөшүгө малчынын кызым чүткүлдүн көргүзүп турар. Чурукта: калары Менди-Баярның хойларын аразында турары. Фото С. Феоктистову.

ССРЭ-нің Дээди Советинге сонгулдалар талазы-биле округтарның сонгулда комиссияларының составына кандидаттар депшидилгези

Эвилелдин Советинге болган Националдар Советинге сонгулдалар талазы-биле округтарның сонгулда комиссияларынын составына кандидаттар депшидилгези тураскааткан хуралдар бистин чуртка — бүдүрүлгелерде, колхозтарда, МТС-терде, албан черлеринде болган өөрдөшгө албан черлеринде эрттин турар.

«Уралэлектромашарат» деп заводка хей кижигит хурал болган. Электромашина туудулары буттарынын вандыды кылдыр хөчүн бүдүрүлгени, заводтун кол конструктортунун ораалчымы Н. П. Тургиновту алааннар. Иракы-Чөн 4-дө сонгулда округтун комиссиясынын составына «Себек» деп балык тулар траулеринин капитаны В. Ф. Фараоновту депшиткен. Дагестаннын күрүне университетинин коллективин Ставропольдун округ комиссиясына төөгү эртемнеринин доктору профессор Р. М. Магомедовту сүмөлдөө.

Киевте «Кызыл экскаватор» заводтун ажылчыларын, инженер-техниктиг ажылдакчыларын болган албан хаагыларынын ийги хуралына сураалыг тозары В. К. Семинскийни депшиткен.

Минск хоорайның чогаалчылары округтун сонгулда комиссиясынын составына богуңуң төлээлекчин кылып шүдүгү Е. И. Сурикову (Максим Танкты) чорудар деп шитирлөөн. Чөн Казахстанда «Мурнакчы» кур чер совхозунун ажылдакчылары округтун сонгулда комиссиясына богуңуң вандыды кылдыр комбайнер Е. Кабышевти алааннар. Ереваннын дугуй заводунун партия организациында округтун сонгулда комиссиясына заводтун директору С. Г. Баякчөвти депшиткен.

Сахновинск районун Октябрь дөтен чымыл атыг көдө ажыл-агый артелиин колхозчулары Харьковтун округ комиссиясынын составына эвөнө удурутчузу, Социалисттик Күш-ажылдык Мадыры Е. Ф. Золотарыны сүмөлдөөн.

Москва, Рязань, Тамбов, Астрахань, Ростов, Горький болган Россия Федерациясынын өскө-даа областарында сонгулда округтарын комиссияларынын составына ажылчы чоннар ийиделдерин болган хей-ниити организациаларын дөш төлээлекчилерин депшиткенер.

(СЭТА).

ТӨРЭЭН ЧУРТКА МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ХӨЙ ПРОДУКТУЛАРЫН БЕРЭЭЛ!

Чоннуң кижги бүрүзүңге онаштыр эът, сүт, саржаг бүдүрер талазы-биле чоокку чылдарда АКШ-ты чедер сорулгага боттарывыстың салышкынывысты берээл

ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫНЫҢ МУРНАКЧЫ СААНЧЫЛАРЫ

Аттары болгаш фамилиялары	Колхозтар болгаш районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)	Аттары болгаш фамилиялары	Колхозтар болгаш районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
Д. Р. Завьялова	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	2500	А. Г. Новоселова	«Тилелге» Бии-Хем	1598
Т. А. Шведова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	2445	Ф. Бахарева	Ленин аттыг Каз-Хем	1584
У. С. Саданова	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	2235	М. А. Гуполова	Ленин аттыг Бии-Хем	1582
А. Т. Болотова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	2065	В. И. Елисеева	«Халың» Бии-Хем	1578
Л. Дысын	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	2024	Г. Т. Устюжанина	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1572
П. Н. Федулова	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	2005	Бончарева	«Совет Россия» Таңды	1571
М. Биче-уруг	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	1996	Н. Якунина	«Тилелге» Каз-Хем	1571
Н. А. Бунина	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1994	Б. Зини-нара	Ленин аттыг Бии-Хем	1554
М. Г. Березникова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1955	Маады Серен	Ленин аттыг Бии-Хем	1538
А. Д. Дюбина	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	1937	Н. Б. Дарый	«Коммунизмче орук» Өвүр	1532
Баян Сангыштай	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	1900	М. Ф. Мартыненко	«Дружба» Таңды	1497
О. Биличирмаз	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1890	В. П. Лукомина	«Искра» Бии-Хем	1491
Спиринна	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	1883	Сенчы Нек-ныс	«Күш-ажылдың хостуу» Улуг-Хем	1488
Н. П. Кандаранова	Ленин аттыг Каз-Хем	1834	Е. Варламова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1483
Баунова	«Кызыл тараачын» Бии-Хем	1814	Сезенмаа	«Сталинчы орук» Каз-Хем	1482
М. П. Шумова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1798	Нибардина	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1440
Т. Ф. Быстрова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1791	Т. Гушина	«Коммунизмче орук» Каз-Хем	1427
Балдан	«Күш-ажылдың хостуу» Улуг-Хем	1723	Н. Стародумова	«Кызыл тук» Каз-Хем	1422
М. Е. Теплых	«Тилелге» Бии-Хем	1716	Е. Дудина	«Күш-ажылдың хостуу» Улуг-Хем	1410
П. Е. Формова	«Халың» Бии-Хем	1708	Д. Бурулбаа	«Совет Тыва» Каз-Хем	1405
И. С. Толмачева	«Тилелге» Каз-Хем	1687	М. Залевадова	«Кызыл тук» Каз-Хем	1400
З. Князева	«Тилелге» Каз-Хем	1660	Голева	«Тилелге» Каз-Хем	1385
Л. Багрцова	«Күш-ажылдың хостуу» Улуг-Хем	1637	Дагаа	«Коммунизмче орук» Өвүр	1391
З. П. Фоломова	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1629	Байлы	«Коммунизмче орук» Өвүр	1377
Г. Т. Юмина	«Революцияның чалбыжы» Таңды	1629			
М. Ф. Хроменко	«Дружба» Таңды	1621			

Областың совхозтарының мурнакчы саанчылары

Аттары болгаш фамилиялары	Совхозтар	Районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)	Аттары болгаш фамилиялары	Совхозтар	Районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
О. Мигачева	«Өвк»	Бии-Хем	2700	Т. Соловьева	«Элегес»	Таңды	2030
А. Белова	«Элегес»	Таңды	2695	Смирнова	«Элегес»	Таңды	2028
В. Чашкина	«Элегес»	Таңды	2601	А. Суворова	«Межегей»	Таңды	2006
В. Янущенко	«Элегес»	Таңды	2523	Н. Порошева	«Межегей»	Таңды	2000
А. Грачева	«Элегес»	Таңды	2502	М. Дершева	«Межегей»	Таңды	1915
А. Нефедова	«Элегес»	Таңды	2381	З. Никифорова	«Межегей»	Таңды	1907
М. Жман	«Өвк»	Бии-Хем	2260	Т. Суваз	«Элегес»	Таңды	1806
М. Апононова	«Өвк»	Бии-Хем	2224	Дамбажык	«УТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	1919
Оян Илара	«Элегес»	Таңды	2173				

Областың районнарында саар инектерниң баш санын өстүрер талазы-биле план күүселдези

(1958 чылдың январь 1-ге чедер)

Районнар	Баш санының планы	Күүселдези	Күүсет-тинген хуузу	Районнар	Баш санының планы	Күүселдези	Күүсет-тинген хуузу
Чөөн-Хемчик	2050	2069	100,9	Эрзин	1210	1186	98,0
Тес-Хем	1377	1388	100,8	Барыын-Хемчик	1000	963	96,3
Чаз-Хөл	1130	1137	100,7	Таңды	2600	2422	93,1
Каз-Хем	2235	2242	100,3	Бии-Хем	2135	1985	93,0
Өвүр	1125	1125	100,0	Сүт-Хөл	1520	1392	91,6
Улуг-Хем	3210	3198	99,6	Бай-Тайга	1650	1453	89,2
Току	300	298	99,4				

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА 100 ГЕНТАР ТАРЫЛГА ШӨЛҮНГЕ ХАМААРЫШТЫР ХАВАН ЭЪДИН АЛГАНЫ (центнер-биле)

(1958 чылдың январь 1-ге чедер)

Бии-Хем	4,8
Улуг-Хем	4,38
Таңды	4,38
Каз-Хем	4,22
Эрзин	3,56
Сүт-Хөл	2,86
Барыын-Хемчик	2,46
Чаз-Хөл	1,94
Току	1,9
Бай-Тайга	1,76
Тес-Хем	1,2
Чөөн-Хемчик	0,95

ЭЪТ-СҮТ УГЛАНЫШЫНЫҢ ИНЕК БҮРҮЗҮНДӨН СҮТ СААЛДАЗЫ

1958 ч. январь 1-ге чедер сагган сүт (кг-биле)

Районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер сагган сүт (кг-биле)
Бии-Хем	1247
Каз-Хем	1149
Току	1048
Чөөн-Хемчик	1017
Өвүр	1016
Сүт-Хөл	979
Таңды	921
Улуг-Хем	850
Эрзин	834
Тес-Хем	789
Барыын-Хемчик	761
Чаз-Хөл	718
Бай-Тайга	715

Шилчиер Кызыл туктуг ферма

Өвүр районун колхозтарының сүт-бараан фермаларының социалистик чарыжының түнделги январь 7-де СЭКП райкомунун бюрорунга болгаш райкүссөмнүн куралына чугаалашкан. «Коммунизмче орук» колхозун Аз-Кежиге сүт-бараан фермазы 1957 чылдың дүргүзүндө инек бүрүзүндө 1503 кг сүтү саап албышкан, районун сүт-бараан фермаларында бирги чери ээлээн. СЭКП райком болгаш райкүссөм фермалар аразына шилчиер Кызыл тукун ол фермага хевээр арттырган, ферманың саанчылары, казарчылары болгаш ферма эрселекчиси эш Эртин-оол, эртель баштаар чериниң даргазы эш Шаалы сүт саалдазын көвүдөлдүр дөш өлөң эки ажылдааның демдег-лээн.

«Торгалыг» колхозтун Сарыг-Алаакта сүт-бараан фермазы эртен чылдың дүргүзүндө инек бүрүзүндө 1338 кг сүтү саап албышкан, районун фермаларында ийги чери ээлээн. «Коммунизмче орук» колхозтун мурнакчы саанчызы эш Дарый чы дүргүзүндө инек бүрүзүндө 1532 кг, эш Байлы, —1377 кг, эш Дагаа —1391 кг, «Торгалыг» колхозтун саанчызы эш Биди —1028 кг, «Совет Тываның 5 чылы» колхозтун саанчызы эш Кара-кыс — 1038 кг сүтү саап алганнар. 1958 чылда инектерниң сүтүр продуктулуун беддер дөш фермаларының болгаш саанчыларының, казарчыларының аразында социалистик чарышты калбарткан.

С. ОЧУР.

Областың колхозтарының мурнакчы сүт-бараан фермалары

Фермалар	Колхозтар	Районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
Туран	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	2076
Билелги	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1914
Марачёвска	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1854
Теп	Ленин аттыг	Каз-Хем	1671
Тарлаг	Ленин аттыг	Бии-Хем	1545
Теп	«Тилелге»	Каз-Хем	1513
Ак-Безлиг	«Коммунизмче орук»	Өвүр	1503
Малиновка	Ленин аттыг	Бии-Хем	1494
Бирги СБФ	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1440
Балгазын	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1402
Хут	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1386
Халың	«Халың»	Бии-Хем	1380
Бирги ферма	«Торгалыг»	Өвүр	1338
Могой	«Искра»	Бии-Хем	1311
Халың	«Дружба»	Таңды	1307
Өвк	«Искра»	Бии-Хем	1296
Сөөш	«Тилелге»	Бии-Хем	1292
Ийги ферма	«Торгалыг»	Өвүр	1263
Теп	«Совет Россия»	Таңды	1251
Ийги СБФ	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1191
Арыг-Бажи	«Коммунизмче орук»	Өвүр	1178
Уругайлыг	«Дружба»	Таңды	1042
Шивилги	«Тилелге»	Каз-Хем	1029
Эрбек	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1025
Хоорай	«Кызыл партизан»	Таңды	1012
Сайлыг-Бара	«Кызыл сымды»	Бии-Хем	1003
Бирги ферма	«Х Улуг Хураа»	Улуг-Хем	950
Ийги ферма	«Х Улуг Хураа»	Улуг-Хем	913
Мезель	«Тилелге»	Бии-Хем	883
Ийги ферма	«Партияның 19 съездин»	Улуг-Хем	843
Бирги ферма	«Партияның 19 съездин»	Улуг-Хем	834
Азөөт	«Халың»	Бии-Хем	828
Теп	«Кызыл партизан»	Таңды	813
Теп	Сталин аттыг	Таңды	808
Арыг-Узуг	«Совет Россия»	Таңды	788
Кадмышлыга	«Тилелге»	Таңды	758
Шанган	Сталин аттыг	Таңды	746
Ушкү ферма	«Х Улуг Хураа»	Улуг-Хем	692
Теп	«Тилелге»	Таңды	613

Инек бүрүзүндө сүт саалдазының талазы-биле мурнакчы колхозтар

Колхозтар	Районнар	1958 ч. январь 1-ге чедер сагган сүт (кг-биле)	1957 ч. январь 1-ге турганы (кг-биле)	1956 ч. декабрь 1-ге чылда сагган сүтүн хуузу
«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1833	1742	105,2
«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1679	1366	122,9
Ленин аттыг	Бии-Хем	1515	891	170,9
«Тилелге»	Каз-Хем	1494	1086	137,6
Ленин аттыг	Каз-Хем	1485	1125	132,0
«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1353	1220	110,9
«Коммунизмче орук»	Каз-Хем	1346	1192	113,0
«Октябрь 14 чылы»	Каз-Хем	1321	1092	121,0
«Искра»	Бии-Хем	1302	1099	118,5
«Торгалыг»	Өвүр	1301	670	194,2
«Совет Россия»	Таңды	1292	740	174,6
«Коммунизмче орук»	Өвүр	1253	695	180,3
«Дружба»	Таңды	1218	762	159,9
«Коммунизмче орук»	Чөөн-Хемчик	1210	849	142,6
«Искра»	Чөөн-Хемчик	1204	996	120,9
«Комсомол 30 чылы»	Барыын-Хемчик	1202	833	144,3
«Ишкян»	Сүт-Хөл	1110	436	254,6
«Кызыл тараачын»	Чөөн-Хемчик	1095	687	159,4
«Совет Тываның 5 чылы»	Өвүр	1090	691	157,8
«Май 1-зи»	Току	1063	934	113,9
«Коммунизмдин хереди»	Сүт-Хөл	1055	724	145,3
Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	1041	838	124,3
«Совет Тыва»	Току	1040	917	113,5
«Большевик»	Чөөн-Хемчик	1030	692	148,9
«Ленинчи орук»	Каз-Хем	1027	905	113,5
«Кызыл сымды»	Бии-Хем	1003	909	110,4
«Кызыл сымды»	Эрзин	987	599	164,8
Киров аттыг	Сүт-Хөл	943	462	204,2
«Октябрь 40 чылы»	Чөөн-Хемчик	928	740	125,5
«Тээли»	Тес-Хем	922	525	175,7
Калинин аттыг	Бай-Тайга	911	599	152,1
«Хорум-Даг»	Чөөн-Хемчик	903	787	114,8
«Алдан Маалыр»	Сүт-Хөл	900	661	136,2
«Октябрь 30 чылы»	Каз-Хем	895	858	104,4
«Совет Тыва»	Каз-Хем	894	791	113,0
«Ак-Эрик»	Тес-Хем	884	615	143,8
«Кызыл тук»	Өвүр	882	592	149,0
«Чырык орук»	Сүт-Хөл	869	505	172,0
Жданов аттыг	Улуг-Хем	859	510	168,5
«Кызыл партизан»	Таңды	854	821	104,1
«Партияның 19 съездин»	Улуг-Хем	837	509	164,5
Ленин аттыг	Улуг-Хем	814	454	179,3
«Мөрөн»	Эрзин	811	647	125,4
«Тилелге»	Чаз-Хөл	801	609	131,0
«Кызыл тараачын»	Барыын-Хемчик	793	462	171,7
«Коммунизмче орук»	Эрзин	792	422	187,7
«СЭКП 20 съездин»	Улуг-Хем	791	600	131,9
«Тере-Хөл»	Каз-Хем	783	335	234,0
«Чодураа»	Улуг-Хем	766	613	125,0
Ленин аттыг	Чаз-Хөл	763	457	167,0
«Мурнакчы»	Бай-Тайга	762	227	336,0
Сталин аттыг	Бай-Тайга	744	222	335,2

СОВХОЗТАР:

«Элегес»	Таңды	2301	2378	100,3
«Өвк»	Бии-Хем	2072	1405	147,0
«Межегей»	Таңды	1677	1602	106,0
«УТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	1318	1079	122,0
«Бардык»	Барыын-Хемчик	1100	658	167,0

Инек малдын уксаалын экижидери мал ажыл-агымына улуг үжүр-дузалыг барымдалаш, Эрзин районун «Мөрөн» колхоз симменталь уксаалы 24 бугажы-гаштары өстүрүп турар. Чеди ай назылыг бүгү бугалар сүт-бараан фермазында туруп турар. Оларның чөмгөрлөгөн тускай районуну бооп турар. Эки уксаалыг бугалар дугейинда колхозтун сагын салып турары эки-ле-дир. Иччалла-да оон-биле кола туруп турар 70 баш чүрт иштинин уксаалының молдургаларын кончуг багай

ажап турар. Олар кончуг арган, ол чорук оларның кышкы үде

